

Olsztyn, dnia 27 czerwca 2019 r.

PS-VI.431.1.43.2019.LK

Pani
Zofia Grzonkowska - Mocny
Kierownik
Gminnego Ośrodka
Pomocy Społecznej
w Grodzicznie

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Działając na podstawie upoważnienia Wojewody Warmińsko-Mazurskiego Nr FK-IV.0030.559.2019 z dnia 7 czerwca 2019 roku /akta kontroli str. 1/ zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko – Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie, w składzie:

1. Lilla Kondrusik - główny specjalista, kierująca zespołem kontrolnym oraz
2. Agnieszka Pastuła - główny specjalista,
przeprowadził kontrolę problemową w trybie zwykłym w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Grodzicznie, Grodziczno 17a, 13-324 Grodziczno. Czynności kontrolne rozpoczęto w dniu 17 czerwca 2019 roku i zakończono w dniu 19 czerwca 2019 roku. Przedmiotem kontroli były formy pomocy rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, w świetle:
  - ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. 2018, poz. 998 ze zm.) – zwanej dalej ustawą,
  - Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011 roku w sprawie szkoleń na asystenta rodziny (Dz. U. z 2011 r., poz. 1608).

W wystąpieniu pokontrolnym użyto następujących skrótów:

1. GOPS/jednostka/jednostka kontrolowana/Ośrodek – co oznacza: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Grodzicznie, 13-324 Grodziczno,
2. Kierownik GOPS/Kierownik – co oznacza: Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Grodzicznie, panią Zofię Grzonkowską - Mocny,
3. Asystent rodziny/Asystenci – co oznacza: Asystentów rodziny, o których mowa w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zatrudnionych w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Grodzicznie,
4. Program – co oznacza: „Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Grodziczno na lata 2017 – 2019”,
5. Regulamin – co oznacza: Regulamin Organizacyjny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Grodzicznie,
6. Gmina – co oznacza gminę Grodziczno.

Kontrola obejmowała okres od dnia 1 stycznia 2018 roku do dnia jej zakończenia. Fakt jej przeprowadzenia odnotowano w rejestrze prowadzonym przez jednostkę. Kontrolę przeprowadzono w obecności pani Zofii Grzonkowskiej - Mocny – Kierownika GOPS w Grodzicznie. Kontroli dokonano w oparciu o analizę prowadzonej w jednostce dokumentacji merytorycznej, informacji i wyjaśnień przekazanych bezpośrednio przez Kierownika i Asystenta oraz akta osobowe w zakresie dokumentacji potwierdzającej kwalifikacje zawodowe Asystentów rodziny zatrudnionych w Ośrodku.

Działalność jednostki w zakresie objętym kontrolą ocenia się **pozytywnie**.

USTALENIA KONTROLI

1. Przedmiot kontroli w dokumentach organizacyjnych kontrolowanej jednostki

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Grodzicznie jako jednostka organizacyjna Gminy, działał na podstawie Statutu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Grodzicznie, przyjętego uchwałą Nr XXVIII/193/2013 Rady Gminy Grodziczno z dnia 6 marca 2013 roku w sprawie uchwalenia Statutu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Grodzicznie /**akta kontroli str. 2-7/**. W toku kontroli ustalono, iż w ww. dokumencie znajdował się zapis, z którego wynika, że Ośrodek realizował zadania własne i zadania zlecone z zakresu administracji rządowej działając między innymi w oparciu o ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Kontrolującym przedstawiono także Regulamin Organizacyjny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Grodzicznie, wprowadzony Zarządzeniem Nr 6/2016 Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Grodzicznie z dnia 31 marca 2016 r. /**akta kontroli str. 8-22/**, ze zmianą wprowadzoną Zarządzeniem Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Grodzicznie Nr 2/2017 z dnia 04 stycznia 2017 r. /**akta kontroli str. 23/**. W dniu rozpoczęcia czynności kontrolnych obowiązywał natomiast Regulamin Organizacyjny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Grodzicznie, wprowadzony Zarządzeniem Nr 17/2018 Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Grodzicznie z dnia 25 lipca 2018 r. /**akta kontroli str. 24-41/**. Analiza Regulaminów wykazała, iż w strukturze jednostki kontrolowanej wyodrębniono stanowisko Asystenta rodziny wraz z zakresem realizowanych przez niego zadań i kompetencji. Kontrolujący nie wnieśli uwag do treści ww. dokumentów.

2. Trzyletni Gminny Program Wspierania Rodziny

Zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy, Ośrodek opracował i realizował „*Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Grodziczno na lata 2017 – 2019*”, przyjęty Uchwałą Nr XXVII/173/2016 Rady Gminy Grodziczno z dnia 28 grudnia 2016 r. /**akta kontroli str. 43-57/**.

Program powstał w oparciu o diagnozę problemów rodzin z terenu Gminy, przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczych i wychowawczych. Został opracowany m.in. na podstawie danych statystycznych pochodzących z rejestrów i sprawozdań kontrolowanej jednostki.

Jako cel główny Programu przyjęto „*Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych poprzez zintegrowane i kompleksowe działania na rzecz dziecka i rodziny, mające na celu wzmocnienie i odzyskanie zdolności do właściwego wypełniania funkcji rodzicielskich i prawidłowego pełnienia ról społecznych*” /akta kontroli str. 53/. W dokumencie tym określono również cele szczegółowe, a także planowane działania. Zawarto w nim też informacje dotyczące zakładanych efektów i sposobu ich monitorowania. Kontrolujący nie wnieśli uwag do treści Programu.

3. Zgodność zatrudnienia asystentów rodziny z wymaganymi kwalifikacjami oraz tworzenie możliwości podnoszenia przez nich kwalifikacji

W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Grodzicznie Asystent rodziny był zatrudniony w okresie od 1 stycznia 2018 r. do 31 marca 2018 r. oraz od 1 września 2018 r. do dnia rozpoczęcia czynności kontrolnych. Natomiast, w okresie od 1 kwietnia 2018 r. do 31 sierpnia 2018 r. Ośrodek nie zatrudniał Asystenta rodziny. Z wyjaśnień złożonych przez Kierownika stanowiących akta kontroli str. 58-69 wynika, że w tym czasie pięciokrotnie ogłaszano nabór na to stanowisko, jednak nie wyłoniono osoby spełniającej wymagane kwalifikacje. Ustalono, iż w okresie gdy Ośrodek nie zatrudniał Asystenta, rodziny wcześniej objęte jego wsparciem były monitorowane przez pracowników socjalnych /akta kontroli str. 102/.

Na podstawie analizy przedłożonej dokumentacji stwierdzono, że osoby zatrudniane na stanowisku Asystenta rodziny spełniały wszystkie wymogi kwalifikacyjne do wykonywania tej pracy określone w art. 12 ust. 1 ustawy. Zgodnie z art. 17 ust 2 ustawy ich praca była wykonywana w ramach stosunku pracy w systemie zadaniowego czasu pracy.

W toku kontroli ustalono, że Asystent rodziny zatrudniony w czasie przeprowadzania czynności kontrolnych, zgodnie z art. 12 ust. 2 ustawy, podnosił swoje kwalifikacje poprzez samokształcenie oraz udział w szkoleniach takich jak:

- „Plan pomocy dziecku ”,
- „Rola asystenta rodziny i jego zadania w świetle nowelizacji ustawy”,
- „Akademia zarządzania”,
- „Asystent rodziny – kompleksowe szkolenie w wymiarze teoretycznym, prawnym i metodologicznym”.

Stwierdzono jednocześnie, że w okresie objętym kontrolą Ośrodek realizował zadanie określone w art. 176 pkt 2 i 4b ustawy, tj. tworzył możliwości podnoszenia kwalifikacji oraz finansował podnoszenie kwalifikacji przez Asystenta rodziny.

Na podstawie informacji przekazanych przez Kierownika ustalono, że praca Asystentów rodziny, zgodnie z art. 17 ust. 3 ustawy, nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której praca była prowadzona. Ponadto ustalono, iż stosownie do treści art. 17 ust. 4 ustawy, Asystenci rodziny nie prowadzili postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez Gminę /akta kontroli str. 74/.

4. Tryb przydzielania i realizacja zadań asystenta rodziny

Na podstawie analizy przedłożonej dokumentacji oraz przekazanych informacji ustalono, że w okresie objętym kontrolą Asystenci prowadzili pracę z 17 rodzinami /akta kontroli str. 75-

80/. W dniu rozpoczęcia czynności kontrolnych Asystent współpracował natomiast z 7 rodzinami, co jest zgodne z zapisami art. 15 ust. 4 ustawy.

Z informacji udzielonej przez Kierownika wynika, że w kontrolowanej jednostce nie było przypadków objęcia rodziny wsparciem Asystenta z mocy ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Szczegółowej analizie poddano teczki 9 rodzin. Ustalono, że zgodnie z art. 11 ustawy, w przypadku powzięcia informacji o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych pracownik socjalny przeprowadzał w tej rodzinie wywiad środowiskowy. Gdy z przeprowadzonej analizy sytuacji rodziny /**akta kontroli str. 98/** wynikała konieczność przydzielenia jej Asystenta rodziny, pracownik socjalny w druku wywiadu środowiskowego wnioskował o skierowanie go do rodziny. Kierownik natomiast, wyrażał zgodę na wniosek pracownika socjalnego podpisując się również w formularzu wywiadu /**akta kontroli str. 99/**. Wszystkie rodziny objęte zostały wsparciem ze względu na występujące problemy z wypełnianiem funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

W dokumentacji pracy z rodziną prowadzonej przez obu Asystentów znajdowały się następujące dokumenty:

- oryginał bądź kopia wywiadu środowiskowego,
- pisemna zgoda rodziny na podjęcie współpracy z Asystentem,
- „*Diagnoza sytuacji rodziny*”,
- „*Sytuacja szkolna dziecka*”,
- „*Plan pracy z rodziną*” oraz „*Aktualizacja planu pracy z rodziną*”,
- „*Ocena okresowa sytuacji rodziny*”,
- „*Karty pracy asystenta rodziny*”,
- „*Dziennik wizyt asystenta rodziny w środowisku rodzinnym*”,
- Notatki z monitoringu – w przypadku rodzin z którymi zakończono współpracę.

Asystent po zapoznaniu się z sytuacją rodziny dokonywał „*Diagnozy sytuacji rodziny*” /**akta kontroli str.92-94/**, następnie zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt. 1 ustawy, opracowywał we współpracy z członkami rodziny oraz pracownikiem socjalnym plan pracy z rodziną, o którym mowa w art. 15 ust. 3 ustawy /**akta kontroli str. 81-83/**. Dokument ten był aktualizowany średnio co kilka miesięcy, wówczas gdy terminy realizacji określonych działań wyznaczonych w poprzednim planie ulegały wydłużeniu /**akta kontroli str. 84-85/**. Wszystkie plany pracy z rodziną były dostosowane do indywidualnej sytuacji rodziny, zawierały również cel główny i cele szczegółowe a działania podzielone były na te skierowane do rodziców, skierowane do dzieci oraz do całej rodziny. W myśl art. 15 ust. 1 pkt 2 ustawy, plan pracy z rodziną winien być także opracowany we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, w celu skoordynowania go z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej. W toku kontroli ustalono, iż w okresie objętym kontrolą Asystenci nie pracowali z rodzinami, z których dzieci były umieszczone w pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy, do zadań Asystenta rodziny należy również dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny nie rzadziej niż co pół roku i przekazywanie jej Kierownikowi GOPS. W kontrolowanej jednostce, Asystent rodziny sporządzał dokumenty „*Ocena okresowa sytuacji rodziny*” /**akta kontroli str. 86-89/**, w której formułował wnioski

końcowe dotyczące zasadności dalszej pracy z rodziną lub jej zakończenia. Jeżeli z oceny wynikał wniosek o zakończenie współpracy z nią, wówczas Asystent kierował do Kierownika GOPS „*Wniosek o zakończenie objęcia rodziny wsparciem asystenta rodziny*” /**akta kontroli str. 95/**, w którym uzasadniał swoją propozycję wraz z akceptacją pracownika socjalnego. Kierownik natomiast podpisywał się pod ww. wnioskiem. Po zakończeniu pracy z rodziną jej funkcjonowanie było monitorowane przez Asystenta zgodnie z art. 15 ust.1 pkt 16 ustawy, a fakt ten był dokumentowany /**akta kontroli str. 96-97/**.

Z analizy przedłożonej dokumentacji oraz informacji przekazanych zespołowi inspektorów /**akta kontroli str. 100-101/** wynika, że praca Asystenta polegała m.in. na:

- udzielaniu pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego,
- wspieraniu aktywności społecznej rodzin,
- motywowaniu członków rodzin do spotkania się z psychologiem lub ułatwieniu zorganizowania takiego spotkania,
- motywowaniu członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych oraz pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymaniu zatrudnienia,
- udzielaniu pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych,
- prowadzeniu indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców,
- udzielaniu pomocy dzieciom w odrabianiu prac domowych i stopniowe wdrażanie w to rodziców.

Asystent realizując swoje zadania współpracował z wieloma osobami i instytucjami, takimi jak: pracownicy socjalni, przedszkola, szkoły, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, Policja, zespół interdyscyplinarny, Sąd – Wydział Rodzinny i Nieletnich, Kuratorzy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy itd. /**akt kontroli str. 100-101/**.

5. Formy pomocy rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Na podstawie pisemnych informacji przekazanych przez Kierownika, stanowiących akta kontroli **str. 70-74** oraz analizy przedłożonej dokumentacji i informacji znajdujących się na tablicy ogłoszeń w siedzibie GOPS ustalono, że w okresie objętym kontrolą praca z rodziną realizowana była poprzez następujące formy:

a) Konsultacje i porady specjalistyczne

W strukturach Urzędu Gminy funkcjonował Punkt Konsultacyjny, z siedzibą w GOPS. W ramach działalności tego punktu prowadzone było poradnictwo psychologiczne. Psycholog dyżurował 1 raz w tygodniu przez trzy godziny. W roku 2018 z jego wsparcia skorzystało 41 osób w wieku od 15 do 67 r.ż., łącznie udzielono 96 porad. Do końca maja 2019 roku z poradnictwa psychologa skorzystały 24 osoby, udzielono 68 porad. Dodatkowo osoby zainteresowane mogły korzystać z poradnictwa specjalistycznego w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Mieście Lubawskim. Ponadto GOPS współpracował z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

b) Terapia i mediacje

W ramach działalności Punktu Konsultacyjnego udzielane było wsparcie i porady terapeuty uzależnień. Terapeuta uzależnień prowadził grupę wsparcia dla osób uzależnionych i ich rodzin. W roku 2018 w spotkaniach z terapeutą uzależnień uczestniczyło około 15 osób, a do maja 2019 roku z jego porad skorzystało 7 osób.

c) Usługi dla rodzin z dziećmi, w tym usługi opiekuńcze i specjalistyczne

Usługi dla rodzin z dziećmi, w tym usługi opiekuńcze i specjalistyczne, nie były realizowane przez GOPS. Z informacji udzielonej przez Kierownika wynika, że w okresie objętym kontrolą nie było zapotrzebowania na taką formę wsparcia.

d) Pomoc prawna, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego

Z informacji udzielonych przez Kierownika wynika, że na terenie Gminy, rodziny miały możliwość korzystania z bezpłatnej pomocy prawnej udzielanej przez radcę prawnego zatrudnionego w Urzędzie Gminy, który dyżurował 1 raz w tygodniu. Dodatkowo w Domu Pomocy Społecznej w Grodzicznie dwa razy w tygodniu również dyżurował prawnik, który udzielał bezpłatnych porad prawnych.

e) Organizowanie dla rodzin spotkań, mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji, zwanych dalej „grupami wsparcia” lub „grupami samopomocowymi

Z ustaleń kontroli wynika, że w okresie podlegającym kontroli nie realizowano formy pomocy, jaką są grupy wsparcia czy grupy samopomocowe, gdyż nie było zapotrzebowania na takie formy wsparcia.

6. Prowadzenie placówek wsparcia dziennego

W toku kontroli ustalono, że na terenie Gminy nie funkcjonowała placówka wsparcia dziennego. W każdej szkole na terenie Gminy działały koła zainteresowań i świetlice szkole. W ramach tych zajęć dzieci miały możliwość rozwijania swoich pasji i zainteresowań.

7. Funkcjonowanie rodzin wspierających

Z przedłożonej kontrolującym dokumentacji wynika, że na terenie Gminy żadna z rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych nie była objęta pomocą rodziny wspierającej. Z wyjaśnień udzielonych przez Kierownika wynika, że w okresie objętym kontrolą nie było zapotrzebowania na taką formę wsparcia.

8. Uwagi i wnioski

Praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych wymaga szeregu zaplanowanych działań. Na podstawie przeprowadzonej kontroli zespół inspektorów ustalił, że Asystenci zatrudnieni w kontrolowanej jednostce, oferowali rodzinom

szeroki zakres wsparcia oraz stosowali różnorodne metody pracy z rodziną. W okresie kiedy w Ośrodku nie zatrudniano Asystenta rodziny z uwagi na brak osób posiadających kwalifikacje do wykonywania tego zawodu, podejmowane były działania polegające na monitorowaniu przez pracowników socjalnych funkcjonowania rodzin wymagających wsparcia Asystenta.

„Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Grodziczno na lata 2017 – 2019” jest rzetelnie opracowanym dokumentem, a jego założenia są realizowane przez kontrolowaną jednostkę.

Na podstawie przeprowadzonych czynności kontrolnych wnioskować można, że rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, w okresie objętym kontrolą, Ośrodek zapewniał dostęp do różnych form wsparcia. Niemniej rekomenduje się ciągły rozwój systemu wsparcia rodziny na terenie Gminy i podejmowanie działań mających na celu zwiększenie dostępności dla rodzin wskazanych w ustawie form wsparcia.

9. Zalecenia

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości w obszarze objętym kontrolą, nie wydaje się zaleceń.

Zgodnie z § 14 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 roku w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. z 2015 r., poz. 1477) od wystąpienia pokontrolnego przysługuje prawo wniesienia zastrzeżeń na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Termin na wniesienie zastrzeżeń wynosi 7 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego.

Podstawa prawna:

- § 14 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 roku w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. z 2015 r., poz. 1477),
- art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. 2019, poz. 1111 ze zm.).

GŁÓWNY SPECJALISTA

Lilla Kondrusik

GŁÓWNY SPECJALISTA

Agnieszka Pastuła

Z up. WOJEWODY
WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

Joanna Jabłonka-Kastrak
ZASTĘPCA DYREKTORA
Wydziału Polityki Społecznej

